

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความจำเป็นอย่างมากต่อประชาชนทุกระดับ ข่าวสารกลายเป็นทรัพยากรที่สำคัญของมนุษย์ ซึ่งมีบทบาทอย่างสูงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ข่าวสารช่วยเปิดโลกทัศน์ของประชาชนให้กว้างไกล ช่วยให้ทราบความเคลื่อนไหวของนานาประเทศทั่วโลก สื่อมวลชนซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มชนจึงนับเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่ง และเป็นหนึ่งในหลายๆ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชน ทว่าไปดั่งนั้นมนุษย์ในสังคมจึงต้องการแสวงหาข่าวสารตลอดเวลา มีการจัดระเบียบข่าวสารที่ตนพึงได้รับ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ ยึดถือว่า ผู้ที่มีข่าวสารอยู่ในมือมากที่สุด มักจะได้เปรียบผู้ที่มีข่าวสารน้อยกว่า

ในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลาย สื่อวิทยุโทรทัศน์ถือเป็นสื่อหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงเปรียบเสมือนการรวมสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และภาพยนตร์เข้าด้วยกัน เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมสูงสุดและสามารถชักจูงโน้มน้าวใจผู้คนให้คล้อยตามได้ง่ายที่สุด เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้กว้างขวาง มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างสูง และเป็นสื่อที่ได้เปรียบกว่าสื่ออื่นๆ กล่าวคือผู้รับสามารถรับข้อมูลหรือข่าวสารที่มีลักษณะภาพเคลื่อนไหว แสง สี และเสียงเหมือนเหตุการณ์จริงได้มากกว่าสื่ออื่นๆ ดังที่ พวงทอง อังคาบ (2538:6-7) กล่าวว่า

1. สื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนเป็นจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน
2. มีภาพที่เหมือนจริง จึงทำให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถสร้างความรู้สึกและพฤติกรรมที่ต้องการได้เป็นอย่างดี
3. สามารถเสนอข่าวสารได้รวดเร็ว และถ่ายทอดเหตุการณ์จริงไปยังผู้รับสารหลายๆ คนในเวลาเดียวกัน
4. สามารถนำเสนอข่าวสารให้น่าสนใจ น่าเชื่อถือ หรือสร้างความหวังใจ และโน้มน้าวได้เป็นอย่างดี

ด้วยลักษณะดังกล่าวนี้เองสื่อมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์จึงได้เปรียบกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ในการเข้าถึงผู้รับสารได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้อย่างกว้างขวาง ไม่จำกัดเวลา ประกอบกับในยุคสารสนเทศมนุษย์ได้นำเทคโนโลยีการสื่อสารดาวเทียมมาใช้ในการส่งสัญญาณโทรทัศน์ได้ในพื้นที่ทั่วโลก ศักยภาพของสื่อโทรทัศน์จึงโดดเด่นด้วยคุณสมบัติการกระจายข้อมูลได้อย่างทันทั่วถึง และกระจายส่งไปสู่ผู้ชมในวงกว้าง กล่าวคือ เมื่อเกิดเหตุการณ์หนึ่ง เหตุการณ์ใดขึ้น สื่อโทรทัศน์ก็สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปสู่ผู้ชมในทุกภูมิภาคของโลก ได้อย่างชัดเจน และรวดเร็วที่สุด ด้วยเหตุนี้เองวิทยุโทรทัศน์จึงมีบทบาทต่อผู้รับสารเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการสำรวจพฤติกรรมกรับสื่อของประชาชนทั่วประเทศที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป จำนวน 47,458 คน พบว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพที่สุด โดยสื่ออื่นๆ ทำหน้าที่เป็นส่วนส่งเสริมสนับสนุน และพบว่าผู้ชายและผู้หญิงดูวิทยุโทรทัศน์ในปริมาณเท่ากันคือร้อยละ 81 มีผู้ชายที่ฟังวิทยุกระจายเสียงร้อยละ 34 ผู้หญิงฟังวิทยุกระจายเสียงร้อยละ 32 ผู้ชายอ่านหนังสือพิมพ์รายวันร้อยละ 33 ผู้หญิงอ่านหนังสือพิมพ์รายวันร้อยละ 24 และผู้ชายกับผู้หญิงอ่านหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ในปริมาณเท่ากันคือร้อยละ 3 (สำนักวิจัยบริษัทมติชน อ้างถึงใน กรมประชาสัมพันธ์, 2539 : 43) สอดคล้องกับการสำรวจประชามติในเรื่องความคิดเห็นต่อรายการเพลงและข่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ระหว่างวันที่ 8 เมษายน - 31 พฤษภาคม 2540 ของ ประชาชน 2,500 คน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 4 จังหวัด ซึ่งประกอบไปด้วย จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และนครปฐม พบว่าช่องทางที่เปิดรับข่าวสารอันดับแรก คือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ ด้วยการเปิดรับคิดเป็นร้อยละ 98.7 รองลงมาคือสื่อวิทยุกระจายเสียงคิดเป็นร้อยละ 91.2 การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์คิดเป็นร้อยละ 80.8 และการเปิดรับสื่อนิตยสารคิดเป็นร้อยละ 36.4 (สำนักนโยบายและแผนการ กรมประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์, 2540 : 65) กล่าวได้ว่าสื่อโทรทัศน์จัดเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิตของคนในสังคมอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ (เสถียร เขยประทับ, 2536 : 137)

ความก้าวหน้าของระบบการผลิตสื่อโทรทัศน์ผนวกกับความตื่นตัวในการแสวงหา ข่าวสาร ความรู้ของประชากรในยุคสังคมสารสนเทศ ทำให้สื่อวิทยุโทรทัศน์มีรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรายการข่าว ละคร สารคดี ภาพยนตร์ รายการเพลง รายการเกมส์โชว์ รายการตลก หรืออื่น ๆ โดยมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนจากสื่อที่ให้ความบันเทิงมาเป็นสื่อที่ให้ ข่าวสารมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้การเสนอข่าวสารทางสื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นไปอย่างรวดเร็ว ในเวลาใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และขณะที่กำลังเกิดเหตุการณ์ประชาชนอาศัยสื่อโทรทัศน์เป็นช่องทางในการเปิดรับข่าวสารมากยิ่งขึ้น (ประจวบ อินอ้อด, 2531 : 143)

สถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่ให้ความรู้ เผยแพร่ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่นโยบายและสนับสนุนนโยบายของรัฐ เผยแพร่ผลงานและการดำเนินงานของรัฐไปสู่ประชาชน ตลอดจนพัฒนาจิตใจ และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชน ส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ ค่านิยม จริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และท้องถิ่น ให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารอย่างถูกต้อง และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเชื่อถือศรัทธามีความเข้าใจต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเพื่อดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เกิดความ มั่นคงในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง อันประกอบไปด้วย สงขลา, ตรัง, พัทลุง, สตูล, ยะลา, ปัตตานี, และนราธิวาส รายการที่แพร่ออกอากาศ มีทั้งรายการผลิตจากท้องถิ่นที่ถ่ายทอดจากส่วนกลางสำหรับรายการ ที่ผลิตโดยสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทย ช่อง 11 จังหวัดสงขลาเอง มีทั้งรายการสด และรายการบันทึกเทปโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รวมทั้งการถ่ายทอดสดนอกสถานที่ ประกอบด้วย รายการบันเทิง สารคดี ความรู้ด้านการเกษตร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม การเมือง และ รายการข่าวท้องถิ่น เพื่อให้การประชาสัมพันธ์สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด รายการข่าวท้องถิ่นจึงนำเสนอด้วยภาษาไทยกลางหรือที่เรียกไทยมาตรฐาน และภาษาไทยถิ่นใต้ หรือภาษาบักซีได้ วันละ 30 นาที เป็นข่าวที่นำเสนอด้วยภาษาไทยกลาง 20 นาที ประกอบด้วย รายการข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคมเกษตร การศึกษา กีฬา อาชญากรรม ส่วนข่าวที่นำเสนอด้วยภาษาไทยถิ่นใต้อีก 10 นาทีนั้น ประกอบด้วย ข่าวการเกษตร ข่าวทั่วๆ ไป ข่าวเบาๆ (ศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 6 สงขลา, 2539 : 4)

จากการสำรวจผู้ชมรายการของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 11 สงขลา ของฝ่ายวิจัยและประเมินผลศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้สงขลา (2539 : 9) พบว่า มีจำนวนประชากรที่รับชมรายการข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา จากร้อยละ 13.11 และได้เพิ่มเป็นร้อยละ 56.3 จากการสำรวจของกรมประชาสัมพันธ์ (2539 : 42) จำนวนประชากรใน 6 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ประกอบด้วย จังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งนับได้ว่าการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น จากสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารของสถานี เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปพิจารณาพัฒนาปรับปรุงรายการข่าวให้สนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชนได้มากขึ้นอันส่งผลให้ประชาชนได้รับความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนด้านจริยธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นและของชาติมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นและความพึงพอใจของผู้ชมในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากจังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางของจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ได้กำหนดให้จังหวัดสงขลาเป็นเมืองหลักทางภาคใต้ นอกจากนี้จังหวัดสงขลา ยังเป็นจังหวัดที่อยู่ในบริเวณโครงการเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย ระหว่างอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย และมีประชากรมากที่สุดในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ประกอบกับจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม และภาษา อันเปรียบเสมือนเป็นการรวมประชากรในทุกจังหวัดไว้ที่จังหวัดสงขลา จากเหตุผลดังกล่าวจังหวัดสงขลาจึงเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของจังหวัดอื่น ๆ ในกลุ่มภาคใต้ตอนล่าง

#### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น และความพึงพอใจของประชาชนต่อรายการข่าวท้องถิ่น ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ถึงความแตกต่างทางด้านลักษณะประชากร ของประชาชนจังหวัดสงขลาที่มีผลต่อความพึงพอใจรายการข่าวท้องถิ่น และพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นโดยใช้ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจเป็นหลักในการวิเคราะห์

1. แนวคิด เกี่ยวกับการสื่อสารและพฤติกรรมการเปิดรับสารจากสื่อมวลชน
2. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
3. รายการข่าว
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 1 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารและพฤติกรรมการเปิดรับสารจากสื่อมวลชน

##### 1.1 ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อให้เกิดผลตอบสนองบางประการที่ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ (อนุสิทธิ์ ตั้งคณาคุณุชชัย, 2534 : 11) การสื่อสารนอกจากจะหมายถึงการส่งต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับในสังคมแล้วการสื่อสารยังเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างมีขั้นตอนและมีความต่อเนื่อง เมื่อการสื่อสารเกิดขึ้นจะมีลักษณะร่วมเกิดขึ้นหลายขั้นตอนและที่สำคัญและมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารทุกครั้ง (ดวงพร

คำพูดวิเศษและวาสนา จันทร์สว่าง, 2536 : 19) นอกจากนี้การสื่อสารยังเป็นการส่งข้อมูลข่าวสารผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ (อรุณีประภา ทอมเศรษฐี, 2531 : 4) และแสดงออกในรูปของความต้องการ ความปรารถนา ความรู้สึกนึกคิด ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางแห่งสถานการณ์และพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อพฤติกรรม (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2532 : 159) มนุษย์จึงอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของตนและเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม (ยุพา สุภากุล, 2540 : 2)

กล่าวโดยสรุป การสื่อสารหมายถึง พฤติกรรมการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกันและกันเพื่อให้เกิดผลตอบสนองบางประการตรงกับเป้าหมายที่วางไว้

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

ชแรมม์ (Schramm อ้างถึงใน ยุพา สุภากุล, 2540 : 3) ได้กล่าวว่า การสื่อสารจะเกี่ยวข้องกับและมีอิทธิพลต่อบุคคลในสังคมอย่างไรบ้างนั้น ต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของการสื่อสารเพราะผู้ส่งสารย่อมมีวัตถุประสงค์ในการส่งสารแต่ละครั้งแตกต่างกันออกไป ซึ่งในเรื่องนี้ รัชณี สุจิตจันทร์รัตน์ (2531 : 3) และกุสุมา รัชชมณี และคณะ (2533 : 3) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสารไว้ ดังนี้

- 1.2.1 เพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้
- 1.2.2 เพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- 1.2.3 เพื่อชักจูงความคิดของผู้รับข่าวสารให้คล้อยตาม
- 1.2.4 เพื่อสร้างสัมพันธภาพ หรือสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกัน
- 1.2.5 เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
- 1.2.6 เพื่อความสนุกสนานเพื่อสร้างบรรยากาศ

## 1.3 กระบวนการของการสื่อสาร

การสื่อสารของมนุษย์เป็นกระบวนการที่มีพลวัตหรือการเคลื่อนไหว คือมีความสัมพันธ์ที่ส่งผลกระทบต่อกันและกันระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสื่อสาร การสื่อสารของมนุษย์จึงมีความต่อเนื่องมีการเปลี่ยนแปลงและต้องอาศัยการปรับตัวตลอดเวลา(พัชนี เชยจรรยา และคณะ : 2538 : 7) รูปแบบของกระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ ผู้ส่ง ข่าวสาร และผู้รับ

เมลวิน เดอ เฟลอร์ (Melvin De Fleur อ้างถึงใน ธนวัต บุญลือ (2529 : 522-523) กล่าวว่าในการสื่อสาร ความหมายในเนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร เมื่อผ่านกระบวนการที่เครื่องส่งหรือตัวแปลงความหมายมายังผู้รับ ผู้รับสารจะแปล ข้อมูลกลับมาเป็นข่าวสาร ซึ่งจะถอดหรือแปล

ออกมาเป็นความหมายที่ตนเข้าใจ ถ้าความหมายของผู้ส่งสารและผู้รับสารตรงกันนั้น หมายความว่าเกิดการสื่อสารที่สมบูรณ์เพราะความหมายในเนื้อหาสาระระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารมักไม่ตรงกัน ทุกอย่าง

ในกระบวนการของการสื่อสารนั้น ปฏิกริยาย้อนกลับนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะหมายถึงการสนองตอบของผู้รับสาร ซึ่งผู้ส่งสารสามารถนำมาเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาว่าการสื่อสารนั้นบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด เพราะโดยทั่วไปการติดต่อสื่อสารมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลง

บาสเสท์ ( Bassett, 1968 : 6 ) ได้สรุปลักษณะสำคัญของกระบวนการสื่อสารไว้ 3 ประการ คือ

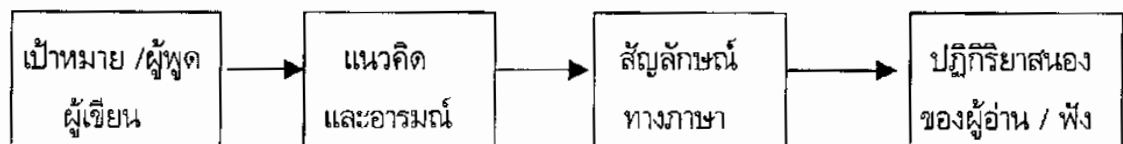
1.3.1 การสื่อสารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ จะต้องมีการถ่ายทอดความคิดความรู้สึกหรือพฤติกรรมของคนหนึ่งหรือมากกว่านั้นไปยังอีกคนหนึ่งหรือหลายคน

1.3.2 การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีเป้าหมาย

1.3.3 การสื่อสารเป็นกระบวนการทางสัญลักษณ์

โดยกระบวนการสื่อสารดังกล่าวจะเห็นได้จากภาพประกอบต่อไปนี้

**ภาพประกอบ 1** แสดงแบบกระบวนการสื่อสาร



ที่มา : Bassett. (1968)

#### 1.4 องค์ประกอบของการสื่อสาร

เบอร์โล (Berlo, 1960 : 72) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสารโดยกล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสารว่ามีส่วนประกอบสำคัญอยู่ 6 อย่างด้วยกันคือ 1). ผู้ส่งสาร 2). ตัวแปรของผู้ส่งสาร 3). ข่าวสาร 4). ช่องทางในการสื่อสาร 5). ตัวแปรของผู้รับสาร 6). ผู้รับสาร องค์ประกอบของการสื่อสารข้างต้นมีรายละเอียด ดังนี้

1.4.1 ผู้ส่งสารหรือต้นตอของข่าวสาร เป็นแหล่งกำเนิดของข่าวสารหรือผู้ที่เลือกข่าวสาร ความคิดเห็นหรือประสบการณ์ส่งต่อไปยังผู้รับสาร ปรมะ สตะเวทิน (2524 : 108) ได้เสนอทัศนะของผู้ส่งสารที่ดีต้องมีความพร้อมในการสื่อสาร โดยเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ รู้ข่าวสารที่จะส่งออกไปรับผิดชอบในข่าวสาร เข้าใจวัตถุประสงค์ของการส่งข่าวสารมีทัศนคติที่ดีต่อทุกองค์ประกอบใน

การสื่อสาร ควบคุมความรู้สึก ความเชื่อมั่นของตนเองในขณะที่สื่อสาร ไม่บิดเบือนหรือแก้ไขความหมายของข่าวสาร

1.4.2 ตัวแปรของผู้ส่งสาร ซึ่งสิ่งที่จะมีผลต่อการเพิ่มหรือลดประสิทธิภาพของการสื่อสาร มี 4 ประการ ดังนี้

1.4.2.1 ทักษะในการสื่อสาร เช่น ทักษะในการเขียนและการพูด ทักษะในการเข้ารหัสและถอดรหัส อากัปกริยา การวาดภาพ เป็นต้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้ส่งสาร ได้แก่

ก. ทักษะในการสื่อสารมีอิทธิพลต่อความสามารถของผู้ส่งสารในการวิเคราะห์วัตถุประสงค์และเจตนาของตน ซึ่งสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้ส่งสารก็คือ ภาษา

ข. ทักษะในการสื่อสารมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเข้ารหัสที่แสดงความคิดของผู้ส่งสาร กล่าวคือ หากผู้ส่งสารมีทักษะที่ดีในการเข้ารหัส จะทำให้ผู้รับสาร สามารถถอดรหัสได้ง่ายและเข้าใจถูกต้อง

1.4.2.2 ทักษะคติ แบ่งเป็น

ก. ทักษะคติต่อตนเอง หากผู้ส่งสารมีทัศนคติที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถ โอกาสที่ประสบความสำเร็จในการสื่อสารก็มีมาก

ข. ทักษะคติต่อเรื่องที่จะสื่อสาร ในการสื่อสาร ผู้ส่งสารควรมีทัศนคติที่ดีหรือพอใจในเรื่องที่จะทำการสื่อสาร เพราะจะทำให้ผู้ส่งสารมีโอกาสประสบความสำเร็จในการสื่อสาร

ค. ทักษะคติต่อผู้รับสารโดยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการสื่อสารของผู้ส่งสารต่อสาร และต่อปฏิกิริยาของผู้รับสาร กล่าวคือ หากผู้ส่งสารมีความพอใจในตัวผู้รับสาร จะทำการสื่อสารด้วย จังหวะวิธีการที่เป็นที่พอใจของผู้รับสาร

1.4.2.3 ความรู้ ขึ้นอยู่กับความรู้ 2 ประการ คือ

ก. ความรู้เรื่องที่จะทำการสื่อสาร เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา ของเรื่องที่จะสื่อสาร เมื่อมีความรู้ความเข้าใจดี โอกาสที่จะสื่อสารประสบความสำเร็จจะมีมาก

ข. ความรู้เรื่องกระบวนการสื่อสาร คือการมีความรู้ความสามารถในการที่จะวิเคราะห์ตนเอง สาร สื่อ และผู้รับสารเป็นอย่างดี

1.4.2.4 สถานภาพในสังคมและวัฒนธรรม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสื่อสารของผู้ส่งสารเพราะคนเราเป็นสมาชิกของสังคม รวมทั้งมีสถานภาพของตนในสังคมและวัฒนธรรมของสังคมที่เป็นสมาชิกอยู่ สถานภาพจะมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของผู้รับสารจึงเหมือนกับผู้ส่งสาร แต่เปลี่ยนมาเป็นตัวผู้รับสารแทนผู้ส่งสาร

1.4.3 ข่าวสาร หมายถึงสิ่งเร้าหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะผ่านออกไปสู่ผู้รับสารในการติดต่อสื่อสารมักหมายถึงเนื้อหาของสารหรือข้อความที่ผู้ส่งสารเลือกใช้ เพื่อสื่อความหมายตามที่ต้องการ ประกอบด้วยรหัส เนื้อหา และการจัดแต่งที่ถูกส่งหรือถ่ายทอดไปสู่ผู้รับสารนั้น และต้องมีลักษณะสำคัญที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ คือ สารนั้นต้องมุ่งถึงผู้รับสาร สารต้องมีสัญลักษณ์แสดงถึงความเหมือนกันของผู้ส่งสารและผู้รับสารเพื่อแลกเปลี่ยนความหมายของกันและกัน ต้องรู้ความต้องการของผู้รับ และต้องแนะนำวิธีที่ผู้รับสารจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของตนตามความเหมาะสมกับสภาพของกลุ่ม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529 : 457)

1.4.4 ช่องทางของการสื่อสาร หมายถึงอุปกรณ์หรือวิธีการหรือสายการบังคับบัญชาที่ข่าวสารผ่านเป็นลำดับขั้นตอน เช่น ขนาดคลื่นวิทยุ การใช้ช่องทางของการสื่อสารที่เหมาะสมจะทำให้การสื่อสารบรรลุประสิทธิภาพ ช่องทางของการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับผู้รับสารในการจดจำความคล่องตัวในการใช้ช่องทางของการสื่อสารเพื่อให้การสื่อสารเกิดผลสัมฤทธิ์ วิธีการสื่อสารที่ดีมักจะชักจูงใจผู้รับสารได้ดี

1.4.5 ตัวแปรของผู้รับสาร จากการที่คนเราเป็นได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ดังนั้นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของผู้รับสารจึงเหมือนกับผู้ส่งสาร

1.4.5.1 การสื่อสาร

1.4.5.2 ทักษะคติ

1.4.5.3 ความรู้

1.4.5.4 สถานภาพในสังคมและวัฒนธรรม

1.4.6 ผู้รับข่าวสาร หมายถึงผู้ที่รับข่าวสารจากแหล่งสาร หรือ จุดหมายปลายทางที่จะส่งถึง ประมะ สตะเวทิน (2524 : 114-118) ได้กล่าวไว้ว่า ในการสื่อสาร จุดมุ่งหมายสุดท้ายอยู่ที่ผู้ส่งสาร ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้รับข่าวสารเป็นสำคัญ แต่จะเปลี่ยนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในตัวของผู้รับสาร การเลือกในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการเลือก เปิดรับการเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้หรือการตีความ และจะเลือกจดจำส่วนแต่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้รับสารเป็นสำคัญ

ปัจจัยในองค์ประกอบของการสื่อสารล้วนมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารทั้งสิ้น หากองค์ประกอบใดเกิดอุปสรรค จำเป็นต้องรีบแก้ไขเพื่อมิให้เกิดการสกัดกั้นผลของการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2529 : 457- 458)

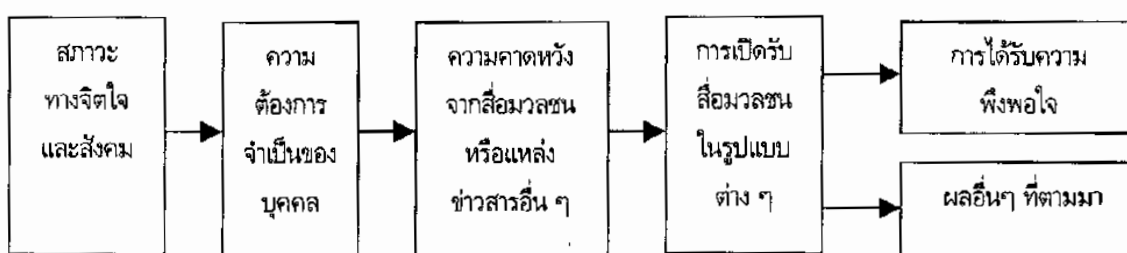


## 2. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการใช้สื่อมวลชนจะเห็นผู้รับสารโดยศึกษาผู้รับสารว่ามีกระบวนการอย่างไรในการเลือกสื่อหนึ่ง ๆ ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมการสื่อสารที่ครอบคลุมถึงภูมิหลังของผู้รับสารโดยเฉพาะประสบการณ์โดยตรงของผู้รับสารที่มีต่อสื่อ

แคทซ์ และคณะ (Katz, and Others, 1974 อ้างถึงใน พีระ จิระโสภณ, 2529 : 634-635) ได้อธิบายถึงแนวทางการศึกษาการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจในการสื่อสารของผู้รับสาร คือการศึกษาผู้รับสารเกี่ยวกับ (1) สภาวะทางสังคมและจิตใจ (2) ความต้องการที่จำเป็นของบุคคล (3) ความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่น ๆ (4) การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ (5) การได้รับความพึงพอใจ และผลอื่น ๆ ที่ตามมา องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์ต่อกันตามลำดับ ดังแสดงให้เห็นในรูปแบบจำลองต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 แบบจำลองการสื่อสารของ แคทซ์ และคณะ



ที่มา : พีระ จิระโสภณ (2529 : 635)

แบบจำลองการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจนี้ ได้อธิบายกระบวนการรับสาร ในการสื่อสารมวลชนและการใช้สื่อมวลชนโดยปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกบริโภคสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง แต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์ มีความตั้งใจและความต้องการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนเพื่อสนองความพึงพอใจของตนเองด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน

แนวคิดของทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจะให้ความสนใจกับเรื่อง ผู้บริโภคหรือผู้รับสารมากกว่าที่จะเน้นในเรื่องสาร ทฤษฎีนี้เริ่มต้นที่บุคคลเป็นผู้เลือก (Active Selector) ในการใช้สื่อ ซึ่งเป็นมุมมองที่แตกต่างจากมุมมองที่สื่อมวลชนมีอำนาจต่อผู้รับสาร ซึ่ง แคทซ์ (อ้างถึงใน อนุชิต มุรธาทิพย์ 2542 : 13) อ้างว่าทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจะศึกษาที่ผู้บริโภคสื่อ

เป็นจุดเริ่มต้นมากกว่าสาร และจะศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารของผู้รับสารในแง่ของประสบการณ์ กับ ลีโอนั้น ๆ ทฤษฎีนี้มองว่าผู้รับสารเป็นผู้กระทำโดยการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาของสารจากสื่อมากกว่า เป็นฝ่ายถูกกระทำจากสื่อ ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงไม่ได้ตั้งข้อสมมติฐานในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสารกับ ผลกระทบ แต่จะมองว่าผู้รับสารเป็นผู้นำสารมาใช้ และการใช้จะเป็นตัวแปรแทรกในกระบวนการรับสาร จากสื่อมวลชน

นอกจากนั้น พาล์มกรีน และคณะ(Palmgreen P. and others,1985 : 14 อ้างถึงใน อนุชิต มรธาทิพย์, 2542:14) ได้สรุปสมมติฐานการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจไว้ว่า ผู้รับสารมีความ กระตือรือร้น มีการใช้สื่ออย่างมีเป้าหมาย มีการแข่งขันกับสื่ออื่น ๆ ในการได้มาซึ่งการตอบสนอง ความพึงพอใจ ผู้รับสารจะเชื่อมโยงความต้องการที่จำเป็นของตนในการเลือกใช้สื่อ การบริโภคสื่อ อาจบรรลุความพึงพอใจได้แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าเนื้อหาของสื่อเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถใช้ในการ พยากรณ์ความพึงพอใจได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากคุณลักษณะของสื่อจะเป็นตัวกำหนดระดับ ความพึงพอใจที่ได้รับการตอบสนองความต้องการในแต่ละครั้งแตกต่างกัน จากความพึงพอใจที่ได้รับ การตอบสนองนั้นมีจุดเริ่มต้นที่เนื้อหาของสื่อ และการเปิดรับหรือไม่เปิดรับสื่อ และ/หรือ สถาน การณ์ทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อ สมมติฐานของพาล์มกรีนและคณะ สอดคล้องกับยุบล เบญจรงค์ฤทธิ์ (2534 : 84) ที่ว่าทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจะเน้นการอธิบายเชิงเหตุผล ถึงความต้องการ แรงจูงใจ พฤติกรรม และความพึงพอใจซึ่งจะเชื่อมโยงต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ การ ศึกษาวิจัยจึงอาจจะเจาะศึกษาที่ช่วงใดช่วงหนึ่งของลูกโซ่โดยเฉพาะก็ได้ ตามที่ได้ศึกษาจากเอกสารผู้ วิจัยมองว่าการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการใช้สื่อเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวแปรในกระบวนการ รับสารจากสื่อมวลชน นั่นคือ มีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการข่าวท้องถิ่นและความพึงพอใจ ของผู้ชมในจังหวัดสงขลาที่เปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา

### 3. รายการข่าว

รายการข่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอให้ผู้ฟังได้รับรู้เรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นว่า ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด และอย่างไร ข่าวสารที่นำเสนอต้องเกิดผลต่อเนื่องจากการรับรู้ มุ่งให้เกิด ผลในทางบวก เพื่อให้ผู้ฟังนำไปคิดพิจารณาไตร่ตรองและตระหนัก แล้วนำไปปฏิบัติ หรือค้นคว้า ปรับปรุง ป้องกัน แก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนา(นาถารณ์ อัจฉริยะกุล, 2534:29-34)

### 3.1 ข่าว

ชานาญ รอดเหตุภัย (2526:125) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ข่าว คือ การรายงาน เหตุการณ์ ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และมีลักษณะที่น่าสนใจ ส่วน ประมะ สตะเวทิน (2539 : 55) กล่าวว่า ข่าว คือ การรายงานที่ทันต่อเวลาและที่เป็นจริงที่เกี่ยวกับ เหตุการณ์ ความคิด และสถานการณ์ ซึ่งทำให้ประชาชนสนใจ เมื่อพิจารณาให้ลึกลงไปแล้วสิ่งที่เป็น เหตุการณ์ ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นเมื่ออยู่มากมายและเกิดขึ้นตลอดเวลาในสังคม สิ่งเหล่านี้จะเป็นข่าว ก็ต่อเมื่อผู้ส่งข่าวนำมาเผยแพร่ทางสื่อมวลชนที่ตนรับผิดชอบอยู่ ดังนั้นสิ่งที่จะเป็นข่าวได้ต้องขึ้นอยู่กับ การเลือกของผู้สื่อข่าวเป็นสำคัญ (สุรินทร์ แปลงประสพโชค, 2537 : 1)

สรุป ข่าว คือ การรายงานเหตุการณ์ สถานการณ์ และความคิดเห็นที่น่าสนใจอย่างทันทั่วทั้งที่ ทางสื่อมวลชน

### 3.2 คุณค่าของข่าว

ข่าวเกิดขึ้นมากมาย แต่ข่าวที่นำมาเผยแพร่ทางสื่อมวลชนต้องเป็นข่าวที่มีคุณค่าที่น่าสนใจ ของประชาชน คุณสมบัติหรือลักษณะของข่าวที่มีคุณค่า และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป จะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1) ความรวดเร็ว (Timeliness) ข้อมูลที่จะนำมาเขียนเป็นข่าวต้องมีความสด ความใหม่ เป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งจะเกิดขึ้น หรือเพิ่งจะค้นพบ จะเห็นได้ว่าคำขึ้นต้นของข่าวเรามักจะพบกับคำว่า “เมื่อเช้านี้” “เมื่อวานนี้” หรือ “พรุ่งนี้” ฯลฯ เสมอ หากว่าเป็นเรื่องเก่าแล้วจะไม่นำมาเขียนเป็นข่าว

2) ความใกล้ชิด (Proximity หรือ Nearness) หมายถึง ความใกล้ระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่จะนำมาเป็นข่าวกับผู้อื่น ผู้ฟัง และผู้ชมรายการข่าว ความใกล้ชิดในที่นี้ยังหมายความได้ทั้ง ความใกล้ชิดทางกายและทางใจ จะเห็นว่าโดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วจะสนใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นใกล้ตัว เสมอ

3) ความสำคัญหรือความเด่น (Significance หรือ Prominence) หมายถึง ความเด่นของ บุคคลที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์อาจจะเพราะตำแหน่ง เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือในฐานะสังคม เช่น นางสาวไทย เป็นต้น บุคคลเหล่านี้ไม่ว่าจะพูดหรือทำการอะไร โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนส่วน มากมักจะได้รับความสนใจเสมอ

4) ผลกระทบ (Consequence) หมายถึง เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นแล้วจะมีผลอะไรตามมา หากมีผลกระทบน้อยอาจไม่ได้รับการพิจารณาเลือกมาเขียนเป็นข่าว แต่ถ้าหากว่าเหตุการณ์ก่อให้เกิด ผลกระทบต่อคนจำนวนมากย่อมได้รับความสนใจสูง

5) ความมีเงื่อนงำ (Suspense) หมายถึง เหตุการณ์บางอย่างซึ่งเกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ยุติ ยังไม่เป็นที่กระจ่างว่าเหตุการณ์นั้นจะลงเอยอย่างไร เหตุการณ์เหล่านี้ย่อมเร้าอารมณ์ให้สนใจติดตามเพื่อทราบว่าจะเหตุการณ์จะลงเอยอย่างไร

6) ความแปลก (Oddity) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่ค่อยจะเกิดขึ้นบ่อยนัก หรือไม่ค่อยเกิดขึ้นมาก่อนเลย เช่น เด็กแฝดห้าคน หรือเด็กที่เกิดขึ้นมาที่มีร่างกายประหลาด มีศีรษะสองศีรษะ เป็นต้น

7) ความขัดแย้ง (Conflict) หมายถึง ความขัดแย้งภายในสังคม อาจจะมีขอบเขตกว้างขวางระดับอุดมการณ์ เช่น คอมมิวนิสต์ กับเสรีนิยม หรือความขัดแย้งระดับนานาชาติ ระดับชาติ เป็นต้น

8) เกี่ยวกับเรื่องเพศ (Sex) หมายถึง เหตุการณ์ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการหมั้น การแต่งงาน การหย่าร้าง ครอบครัว ในองค์ประกอบเกี่ยวกับเพศนี้ถ้าเป็นเรื่องผิดปกติหรือแปลกใหม่ย่อมทำให้ได้รับความสนใจยิ่งขึ้น

9) อารมณ์ (Emotion) หมายถึง เหตุการณ์นั้นๆ ก่อให้เกิดความสะเทือนอารมณ์ เหตุการณ์ดังกล่าวอาจไม่สำคัญอะไรนัก เช่น เด็กจูงแขนคนชราข้ามทางม้าลาย แต่ถูกรถชนตายทั้งคู่ เหตุการณ์ทำนองนี้หากได้รับการรวบรวมมาเขียนเป็นข่าวพร้อมด้วยภาพประกอบข่าวก็ย่อมได้รับความสนใจ เพราะมีคุณสมบัติประการหนึ่งที่เรียกว่า ความเร้าใจมนุษย์ (Human - interest Story)

10) ความก้าวหน้า (Progress) หมายถึง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสาขาวิชาต่าง ๆ ทุกสาขาทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิกของสังคมมนุษย์ เช่น หากมีแพทย์คนใดค้นพบวิธีหรือตัวยารักษาหรือป้องกันโรคมะเร็งได้อย่างเด็ดขาดย่อมจะเป็นข่าวใหญ่

องค์ประกอบของข่าวทั้ง 10 ประการ ไม่จำเป็นว่าข้อมูลต่างๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบครบทั้ง 10 ประการจึงจะเป็นข่าวได้ ขอให้มียุทธศาสตร์ข้อที่ 1 คือ เรื่องความรวดเร็ว ความสด และปัจจัยข้ออื่นๆ อีก 2 -3 ข้อก็สามารถนำมาเขียนเป็นข่าวได้แล้ว แต่ถ้าหากยังมีองค์ประกอบมากข้อเท่าใด ก็ยิ่งจะกลายเป็นข่าวใหญ่มากเท่านั้น (ประชัน วัลลิโก, 2529 : 521-522) ในด้านข่าวท้องถิ่นในเขตภาคใต้ตอนล่างที่เสนอทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดสงขลา ก็เช่นเดียวกัน เพราะมีการนำเสนอข่าวโดยคำนึงถึงความใกล้ชิด ผลกระทบต่อประชาชนในเขตรับผิดชอบ ซึ่งเป็นข่าวที่น่าสนใจมีคุณค่า และจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการรับสารจากสื่อมวลชน

### 3.3 รายการข่าวทางโทรทัศน์

การเสนอรายการข่าวทางโทรทัศน์นั้นสามารถเสนอได้ทั้งภาพและเสียง สื่อโทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่ได้เปรียบกว่าสื่ออื่น ๆ ตรงที่ได้เห็นทั้งภาพเคลื่อนไหว การได้ยินเสียง ส่งผลให้มวลชนผู้รับ

สารนั้นเข้าใจในสารที่สื่อได้ดีกว่าสื่ออื่น ๆ ประกอบกับข่าวโทรทัศน์ในยุคปัจจุบันมีคุณสมบัติที่ชวนให้ติดตามและอยากรู้อยากเห็นของมวลชนผู้รับสาร และเหตุผลที่สำคัญที่มวลชนผู้รับสารสนใจที่จะรับรู้ข่าวก็คือ ข่าวนั้นมีความสดที่เสนอได้ทันแห่งที่ ข่าวมีความใกล้ชิดกับมวลชนผู้รับข่าวสาร ข่าวนั้นมีผลสะท้อนมาสู่อารมณ์ของผู้รับสาร รวมถึงเหตุการณ์แปลกประหลาดปาฏิหาริย์ก็เป็นข่าวเด่นที่สามารถสะกดใจให้มวลชนผู้รับสารหันมาสนใจก็เป็นได้ เป็นต้น

ปัจจุบันสื่อโทรทัศน์จึงนับว่าเป็นสื่อที่กระจายข่าวได้ดีที่สุด และได้รับความนิยมในการเลือกรับมากที่สุดด้วยเช่นกัน แต่ข้อจำกัดของข่าวโทรทัศน์นั้นก็คือ มวลชนผู้รับสารจะต้องเปิดรับชมข่าวสารในช่วงที่ทางสถานีต้นสังกัดกำหนด จะเปิดรับชมตามอำเภอใจเหมือนสื่อสิ่งพิมพ์ไม่ได้ สภาพเช่นนี้ส่งผลให้มวลชนผู้รับสารไม่สามารถรับชมรายการข่าวตามเวลานั้น ๆ ได้ หรือว่าในช่วงที่รับชมข่าวอยู่นั้นอาจมีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งมาขัดขวางการรับชมได้ เหตุการณ์ขัดขวางจึงเป็นอุปสรรคในการเปิดรับชมรายการข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์ได้

ด้วยเหตุนี้ทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ จึงนำเสนอข่าวโดยจัดรูปแบบการเสนอข่าวที่น่าสนใจมีความหลากหลาย และนำเสนอหลายช่วงเวลา เช่น ข่าวภาคเช้า ข่าวภาคเที่ยง ข่าวภาคเย็น ข่าวภาคดึก และหรือข่าวทุกต้นชั่วโมง

นอกจากนี้ยังมีข่าวต้นชั่วโมงเพื่อให้มวลชนผู้รับสารได้รับข่าวสารอย่างทั่วถึง และสอดคล้องกับสภาพชีวิตของมวลชนผู้รับสารที่มีอย่างหลากหลาย เพื่อให้การเสนอข่าวของทางสถานีได้รับความเชื่อถือ ความนิยม มากที่สุด

#### 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จินตวดี พุ่มสิริ (2529) วิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ความเชื่อทางศาสนา และความทันสมัยของชาวไทยมุสลิม ในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี" ผลการศึกษาพบว่า คนที่มีอายุมากจะเปิดรับสื่อมวลชนน้อย รายได้ของประชากรไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน กล่าวคือรายได้ของชาวไทยมุสลิมจะมากหรือน้อยก็ไม่มีอิทธิพลต่อการรับข่าวสาร

จามรี อนุรัตน์ (2524) วิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการรับฟังรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียงของประชาชน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ที่ใช้ภาษาสื่อสารในครอบครัวแตกต่างกัน" พบว่า ประชาชนมีความคิดว่า สื่อวิทยุ และโทรทัศน์มีการเสนอข่าวอย่างฉับไว ทันต่อเหตุการณ์พอๆ กัน แต่นิยมรับข่าวสารทางโทรทัศน์มากกว่า เพราะการรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์จะได้ภาพจริงมากกว่าเข้าใจง่ายกว่าการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ส่วนใหญ่ประชาชนรับข่าวสารที่บ้านหรือในบ้าน

โทรทัศนันั้นน่าจะเป็นสื่อที่รับชมได้สะดวก เข้าใจง่าย มีอิทธิพลทางด้านอารมณ์ และการรับสื่อมวลชน ประเภทโทรทัศนัเป็นเรื่องความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร (Predispositions) และการเลือกของผู้รับสาร ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารจากโทรทัศนัทำให้เกิดความพอใจ

วัชรียา อานามวัฒน์ (2533) วิจัยเรื่อง "พฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศนัเพื่อการใช้ประโยชน์และการตอบสนองความต้องการ" พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคสื่อโทรทัศนั คือ กลุ่มเพศหญิงมีปริมาณการเปิดรับสื่อโทรทัศนัในแต่ละวันมากกว่ากลุ่มเพศชาย และกลุ่มที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีปริมาณการเปิดรับสื่อโทรทัศนัในแต่ละวันที่แตกต่างกัน

เช่นเดียวกับ พัชรินทร์ เกวตสุทธิพันธ์ (2537 : 137) วิจัยเรื่อง "การสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมกรรมการเลือกรับชมรายการข่าวโทรทัศนัของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล" กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศนัต่างกัน โดยเพศหญิงมีการรับสื่อโทรทัศนัมากกว่าเพศชาย

สุตินทร์ ปิแนบวง (2534) ศึกษาการรับรู้ข่าวสารของประชาชนเขตชนบทและเขตเมืองในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน คือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงมีการรับรู้ข่าวสารมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีระดับการรับรู้ข่าวสารต่างกัน คือ ประชาชนที่มีอาชีพด้านวิชาชีพและค้าขายมีการรับรู้ข่าวสารมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพด้านเกษตรกรรม ประชาชนในเขตเมืองมีการรับรู้ข่าวสารมากกว่าประชาชนเขตชนบท และประชาชนอายุน้อยมีการรับรู้ข่าวสารมากกว่าประชาชนที่มีอายุมาก

สุทธิ ชัตติยะ (2538) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศนัของรัฐ (สทท.11) ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า รายการวิทยุโทรทัศนัที่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมดูมากที่สุดเป็นประเภทข่าวกีฬาและบันเทิง รองลงมาคือ รายการประเภทความรู้ทั่วไป ผู้รับสารเพศชายมีพฤติกรรมการรับสารมากกว่าเพศหญิง และอายุระหว่าง 20 - 25 ปี จะมีการรับสารมากที่สุด และพบว่า ความยึดมั่นในศาสนาของชาวไทยมุสลิม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่มีผลให้เกิดพฤติกรรมทางสังคม ไม่ว่าในแง่บวก หรือแง่ลบ รวมทั้งไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับสารจากสื่อโทรทัศนัของรัฐ (สทท.11 สงขลา)

วิยดา เกียวกุล (2538) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศนัของประชาชนในกรุงเทพมหานครพบว่า 1. ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศนัต่างกัน กล่าวคือ เพศชายเปิดรับข่าวสารมากกว่าเพศหญิง

และพบว่า 2. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีการนำสิ่งที่ได้รับจากการรับชมข่าวโทรทัศน์ไปใช้ประโยชน์ต่างกัน โดยกลุ่มที่มีการศึกษาสูงจะมีการนำไปใช้มากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ 3. ผู้มีอาชีพต่างกันมีการนำสิ่งที่ได้รับจากการชมข่าวโทรทัศน์ไปใช้ประโยชน์ต่างกัน 4. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีการนำสิ่งที่ได้รับจากการรับชมข่าวโทรทัศน์ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีรายได้สูงจะมีการนำไปใช้มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ

สำนักพัฒนานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ และพัชนี เที่ยจรรยา คณบดีทศศาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2540) รายงานผลการวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและความต้องการในการรับชมรายการและข่าวทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ศึกษากรณีประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 17 มิ.ย.- 7 ก.ค. 2540 จำนวน 2,000 คน ว่าผู้ชายรับชมรายการบางรายการมากกว่าผู้หญิง เช่น รายการถ่ายทอดพิเศษในวาระสำคัญ รายการส่งเสริมความรู้ด้านการเมือง รายการสนทนา เหตุการณ์ปัจจุบัน ส่วนผู้หญิงรับชมรายการเด็ก รายการบันเทิงมากกว่าผู้ชาย และพบว่ากลุ่มผู้ที่มีอายุน้อยรับชมรายการเพื่อการศึกษา รายการบันเทิงมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมาก กลุ่มผู้ที่มีอายุมากรับชมรายการประเภทข่าว สนทนาเหตุการณ์ปัจจุบัน รายการส่งเสริมความรู้ทางด้านการเมืองมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ส่วนด้านอาชีพของผู้ชมรายการโทรทัศน์พบว่า กลุ่มอาชีพ อาจารย์/นักวิชาการ รับชมรายการต่างๆ มากกว่าอาชีพอื่นๆ ยกเว้นรายการบันเทิง ซึ่งผู้รับชม รายการมากกว่ากลุ่มอื่นคือ นักเรียน นักศึกษา

ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์ (2540) วิจัยเรื่อง "การเลือกชมรายการวิทยุโทรทัศน์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี" โดยมุ่งศึกษาระดับการเลือกชมรายการโทรทัศน์และเปรียบเทียบการเลือกชมรายการวิทยุโทรทัศน์ตามตัวแปร เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า การเลือกชมรายการวิทยุโทรทัศน์ของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างตัวแปร เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา และอาชีพ พบว่า การเลือกชมรายการวิทยุโทรทัศน์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปร

สำนักประชาสัมพันธ์เขต 6 สงขลา (2542) รายงานการวิจัยเรื่องการใช้ภาษาถิ่นใต้ทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับฟังและชม ความพึงพอใจ และความต้องการต่อรายการที่น่าเสนอด้วยภาษาถิ่น ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 สงขลา และทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในพื้นที่ 7 จังหวัด ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2542 พบว่า ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง รับชมโทรทัศน์ช่อง 11 สงขลา ในระดับบ่อยมากและเป็นประจำ วัตถุประสงค์ใน

การรับชมส่วนใหญ่ไม่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เปิดผ่าน ๆ ไม่ได้ติดตามรายการใดเป็นประจำ ชอบดูรายการข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน รายการ “หัวแค้นแดนใต้” และรายการ “พิราบคาบข่าว” กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับชมโดยการเปิดดูเป็นครั้งคราว และกลุ่มตัวอย่างที่เปิดดูเป็นครั้งคราวที่รับชมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีทุกด้าน ซึ่งได้แก่ด้านข่าวมีความสด ความทันสมัยต่อเหตุการณ์ ข่าวมีความละเอียดครบถ้วน ข่าวมีความน่าเชื่อถือ วิธีการนำเสนอข่าว น่าสนใจ ผู้อ่านข่าวอ่านได้ถูกต้องชัดเจน ภาพประกอบ การตัดต่อข่าวเหมาะสม ช่วงเวลาที่นำเสนอเหมาะสมและได้ประโยชน์จากการรับชมข่าว

จากแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยดังกล่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับสารจาก สื่อโทรทัศน์ของมวลชนผู้รับสาร ทำให้ผู้วิจัยมีความคิดว่า ตัวแปรที่น่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการข่าวท้องถิ่น และความพึงพอใจของประชาชนในจังหวัดสงขลา คือ ตัวแปรที่มาจากลักษณะประชากรของผู้รับสารได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ศาสนา เขตที่อยู่อาศัย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาเฉพาะตัวแปรดังกล่าวเท่านั้น

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 จังหวัดสงขลา ของผู้ชมในจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ชมในจังหวัดสงขลาที่มีต่อรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา

### สมมุติฐานการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรของผู้ชมในจังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ในด้านต่อไปนี้
  - 1.1 เพศ
  - 1.2 อายุ
  - 1.3 อาชีพ
  - 1.4 รายได้



- 1.5 การศึกษา
- 1.6 ศาสนา
- 1.7 เขตที่อยู่อาศัย

2. พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ชมที่เปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา

2.1 ความถี่ในการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ชมในด้าน ข่าวมีความสด/ความทันต่อเหตุการณ์, ข่าวมีความละเอียดครบถ้วน, ข่าวมีความน่าเชื่อถือ, วิธีการนำเสนอข่าวน่าสนใจ, ผู้ประกาศอ่านถูกต้องชัดเจน, ภาพประกอบข่าว/การติดต่อข่าวเหมาะสม, ช่วงเวลาที่นำเสนอเหมาะสม และการได้ประโยชน์จากการเปิดรับชมข่าว

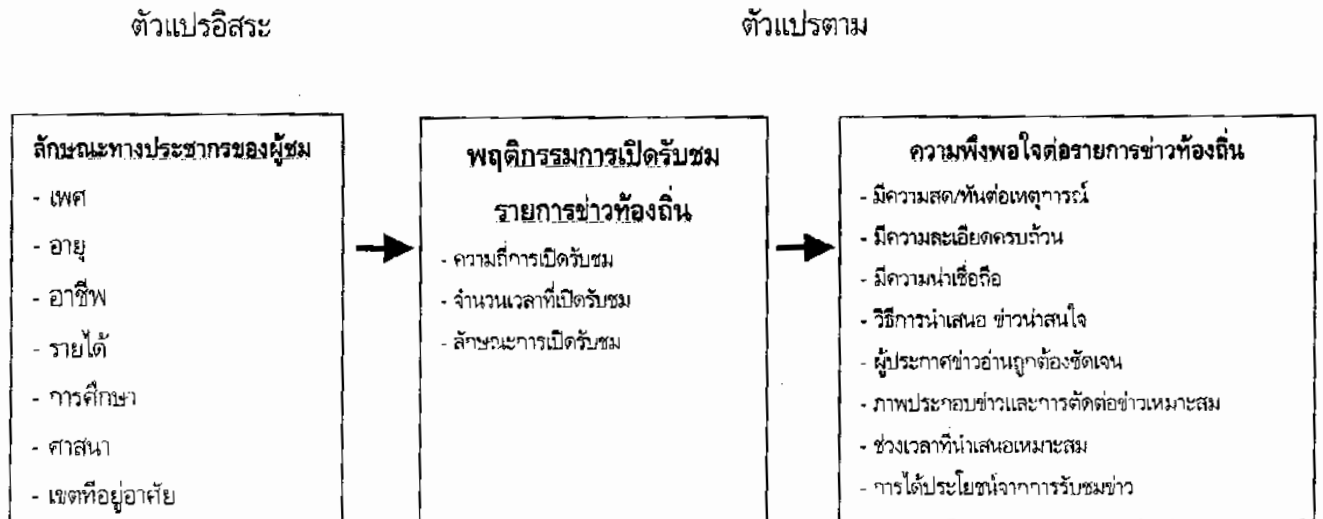
2.2 จำนวนเวลาในการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ชม ข่าวมีความสด/ความทันต่อเหตุการณ์, ข่าวมีความละเอียดครบถ้วน, ข่าวมีความน่าเชื่อถือ, วิธีการนำเสนอข่าวน่าสนใจ, ผู้ประกาศอ่านถูกต้องชัดเจน, ภาพประกอบข่าว/การติดต่อข่าวเหมาะสม, ช่วงเวลาที่นำเสนอเหมาะสม และการได้ประโยชน์จากการเปิดรับชมข่าว

2.3 ลักษณะการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของ ข่าวมีความสด/ความทันต่อเหตุการณ์, ข่าวมีความละเอียดครบถ้วน, ข่าวมีความน่าเชื่อถือ, วิธีการนำเสนอข่าวน่าสนใจ, ผู้ประกาศอ่านถูกต้องชัดเจน, ภาพประกอบข่าว/การติดต่อข่าวเหมาะสม, ช่วงเวลาที่นำเสนอเหมาะสม และการได้ประโยชน์จากการเปิดรับชมข่าว

#### กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำตัวแปรทั้งหมดมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น และความพึงพอใจของผู้ชมในจังหวัดสงขลาต่อ รายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ดังนี้

**ภาพประกอบ 3** แสดงกรอบแนวคิดของวัตถุประสงค์การวิจัย



**ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย**

การศึกษาพฤติกรรมกำรเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นและความพึงพอใจของผู้ชมในจังหวัดสงขลาต่อรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมีดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ชมในจังหวัดสงขลาในการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา
2. ผลการวิจัยสามารถนำไปพัฒนารูปแบบการผลิตรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

**ขอบเขตของการวิจัย**

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะรายการข่าวท้องถิ่น ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ระหว่างเวลา 17.00 น.-17.30 น. ทุกวัน เดือนมกราคม – มีนาคม 2544
2. กำหนดให้ผู้รับชมรายการข่าวท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 คน ต่อ 1 ครอบครัว และเป็นประชาชนในจังหวัดสงขลา มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี และเป็นผู้ที่ชมรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา

### ตัวแปรในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นและความพึงพอใจของผู้ชมรายการข่าวท้องถิ่น ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ตัวแปรที่จะศึกษาในการวิจัย มีดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้ชมรายการข่าวท้องถิ่น ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา

ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะทางประชากรของผู้ชม ที่เปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา ศาสนา และเขตที่อยู่อาศัย

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา

สมมติฐานข้อที่ 2. พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการข่าวท้องถิ่น

ตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจต่อรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รายการข่าวท้องถิ่น หมายถึง รายการข่าวที่นำเสนอด้วยภาษาไทยและภาษาถิ่นใต้ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ระหว่างเวลา 17.00 น. - 17.30 น. ทุกวัน มีข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา กีฬา อาชญากรรม และข่าวทั่วไป

2. อายุ หมายถึง อายุประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

- |                      |             |
|----------------------|-------------|
| 2.1 อายุ 15-30 ปี    | อายุน้อย    |
| 2.2 อายุ 31-45 ปี    | อายุปานกลาง |
| 2.3 อายุ 46 ปีขึ้นไป | อายุมาก     |

เกณฑ์การพิจารณาแบ่งกลุ่มอายุของผู้ตอบแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาจาก ญรัฐพงษ์ ยาหลิ (2542 : 65) จากการวิจัยเรื่อง การรับรู้ภาษาโฆษณาของแม่บ้านในจังหวัดปัตตานีและ สมควร กวียะ (2523 : 34) จากการวิจัยเรื่อง นิสัยการรับข่าวสารของประชาชนในหมู่บ้านชนบทไทย

3. อาชีพ หมายถึง งานของประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ โดยใช้ เกณฑ์ดังนี้ อาชีพใดมีรายได้มากที่สุด ให้ถือว่าอาชีพนั้นเป็นอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง เช่น รับจ้างได้ เดือนละ 2,500 บาท อีกอาชีพหนึ่งคือ ทำสวนยางได้รายได้เดือนละ 3,500 บาท ให้ถือว่าอาชีพของ กลุ่มตัวอย่าง คือ ทำสวนยาง อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 8 ประเภท คือ

- 3.1 รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ
- 3.2 ค้าขาย
- 3.3 ลูกจ้างบริษัท
- 3.4 ทำสวน ทำไร่ ทำนา ทำการประมง
- 3.5 นักเรียน / นักศึกษา
- 3.6 รับจ้างทั่วไป
- 3.7 แม่บ้าน/พ่อบ้าน
- 3.8 อื่นๆ

เกณฑ์การพิจารณาแบ่งอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามได้พัฒนามาจาก สำนักประชาสัมพันธ์เขต 6 (2542 : 71) งานวิจัยเรื่อง การใช้ภาษาถิ่นใต้ทางวิทยุและโทรทัศน์

4. การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้
  - 4.1 ระดับต้น การศึกษา ต่ำกว่า ม. 3 หรือเทียบเท่า
  - 4.2 ระดับกลาง ม. 3-ม. 6 / ปวช. / ปกศ. หรือเทียบเท่า
  - 4.3 ระดับสูง ปกศ.สูง ปวส. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่าปริญญาตรี

เกณฑ์การพิจารณากำหนดระดับการศึกษาของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้ แนวความคิดจาก สำนักประชาสัมพันธ์เขต 6 (2542 : 71) งานวิจัยเรื่องการใช้ภาษาถิ่นใต้ทางวิทยุและ โทรทัศน์

5. รายได้ หมายถึง รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการประกอบอาชีพหลัก แบ่งระดับได้ดังนี้

- |                                  |              |
|----------------------------------|--------------|
| 5.1 ไม่เกิน 2,500 บาท/เดือน      | ระดับต่ำ     |
| 5.2 รายได้ 2,501-6,500 บาท/เดือน | ระดับปานกลาง |
| 5.3 รายได้ 6,501 ขึ้นไป          | ระดับมาก     |

เกณฑ์การแบ่งระดับรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แนวความคิดจากงานวิจัยของ ฤๅพงษ์ ย่าหลี (2542 : 66) กล่าวคือ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้กำหนดอัตราค่าแรงขั้นต่ำของผู้ใช้แรงงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อัตราวันละ 130 บาทต่อวัน ในรอบเดือน 30 วัน ผู้ใช้แรงงานจะได้ 3,900 บาท แต่ความเป็นจริงแล้วผู้ใช้แรงงานถูกหักวันหยุด คือ วันอาทิตย์ วันหยุดราชการ และวันหยุดอื่นๆ เช่น ป่วย หรืออื่นๆ ดังนั้นผู้ใช้แรงงานได้เงินค่าจ้างไม่ครบทั้งเดือน อีกประการหนึ่ง โดยข้อเท็จจริงแล้วนายจ้างได้ว่าจ้างสูงกว่าที่ทางราชการกำหนด ดังนั้นผู้วิจัยได้กำหนดระดับรายได้ เป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำสุด มีรายได้ 2,500 บาทต่อเดือน ระดับปานกลาง มีรายได้ 2,501 ถึง 6,500 บาทต่อเดือน และรายได้มากกว่า 6,501 บาทต่อเดือน เป็นระดับมาก

6. ศาสนา หมายถึง ศาสนาที่กลุ่มตัวอย่างนับถือ

6.1 พุทธ

6.2 อิสลาม

6.3 ศาสนาอื่นๆ

7. ภาษาที่ใช้พูดในครัวเรือน หมายถึง ภาษาที่กลุ่มตัวอย่างใช้พูดสื่อสารในชีวิตประจำวัน

7.1 ภาษาไทยถิ่นใต้

7.2 ภาษาไทยกลาง (ไทยมาตรฐาน)

7.3 ภาษามลายูท้องถิ่น

7.4 ภาษาอื่นๆ

8. พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น หมายถึง การเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ระหว่างเวลา 17.00 น. -17.30 น.

ประเมินค่าพฤติกรรมการรับชมข่าวตามปรากฏการณ์ 3 ลักษณะ คือ 1) ความถี่ในการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น 2) จำนวนเวลาในการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น 3) ลักษณะในการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น โดยกำหนดให้พฤติกรรมการรับชมผ่านแปร 3 ลักษณะ คือ

8.1 ความถี่ในการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น หมายถึง ความบ่อยครั้งของการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ของประชาชนในจังหวัดสงขลาผ่านแปรเป็น 4 ระดับ คือ

8.1.1 เปิดรับชมทุกวัน (7 วัน/สัปดาห์) มี 4 คะแนน

8.1.2 เปิดรับชมบ่อย (5-6 วัน/สัปดาห์) มี 3 คะแนน

8.1.3 เปิดรับชมบ้าง (3-4 วัน/สัปดาห์) มี 2 คะแนน

8.1.4 ไม่ค่อยได้เปิดรับชม (1-2 วัน/สัปดาห์) มี 1 คะแนน

8.2 จำนวนเวลาในการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น หมายถึง ความมากน้อยของการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา ของประชาชนในจังหวัดสงขลา ผันแปร เป็น 4 ระดับ คือ

8.2.1	เปิดรับชมตลอดรายการข่าว 30 นาที/วัน	มี 4 คะแนน
8.2.2	เปิดรับชมรายการข่าว 20 นาที/วัน	มี 3 คะแนน
8.2.3	เปิดรับชมรายการข่าว 10 นาที/วัน	มี 2 คะแนน
8.2.4	เปิดรับชมรายการข่าวน้อยกว่า 10 นาที/วัน	มี 1 คะแนน

8.3 ลักษณะการรับชมรายการข่าวท้องถิ่น หมายถึง ความตั้งใจในการการรับชมรายการข่าวท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลาของประชาชนในจังหวัดสงขลา ผันแปร เป็น 4 ลักษณะ

- 8.3.1 เปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นทั้งที่นำเสนอด้วยภาษาไทย (มาตรฐาน) และภาษาไทยถิ่นใต้ ให้ 4 คะแนน
- 8.3.2 เปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นเฉพาะรายการข่าวที่นำเสนอด้วยภาษาไทย(มาตรฐาน) ให้ 3 คะแนน
- 8.3.3 เปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นเฉพาะรายการข่าวที่นำเสนอด้วยภาษาไทยถิ่นใต้ ให้ 2 คะแนน
- 8.3.4 เปิดรับชมไม่แน่นอน เปิดสลับไปมากับช่องรายการอื่น ให้ 1 คะแนน

สำหรับตัวแปรพฤติกรรมกำปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่นจะเป็นภาพรวมของ (8.3.4.1) ความถี่ในการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น (8.3.4.2) จำนวนเวลาในการเปิดรับชม (8.3.4.3) ลักษณะการเปิดรับชม กล่าวคือ เปิดรับชมทุกวันให้ 4 คะแนน เปิดรับชมตลอดรายการทั้ง 30 นาที ให้ 4 คะแนน และรับชมภาษากลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ ให้ 4 คะแนน โดยแบ่งคะแนนออกเป็น 3 กลุ่ม แปลความหมาย ดังนี้

คะแนน 1-4 คะแนน	หมายถึง	พฤติกรรมรับชมน้อย
คะแนน 5-8 คะแนน	หมายถึง	พฤติกรรมรับชมปานกลาง
คะแนน 9-12 คะแนน	หมายถึง	พฤติกรรมรับชมมาก

9. ความพึงพอใจต่อรายการข่าวท้องถิ่น หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ และการได้รับการตอบสนองความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการเปิดชมรายการข่าว

ท้องถิ่นทางสถานีวิทยุโทรทัศนแห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดสงขลา กำหนดความพึงพอใจออกเป็น 8 ด้าน คือ

- 9.1 ช่างมีความสด / ความทันต่อเหตุการณ์
- 9.2 ช่างมีความละเอียดครบถ้วน
- 9.3 ช่างมีความน่าเชื่อถือ
- 9.4 วิธีการนำเสนอช่างน่าสนใจ
- 9.5 ผู้ประกาศข่าว อ่านถูกต้องชัดเจน
- 9.6 ภาพประกอบ / การตัดต่อข่าวเหมาะสม
- 9.7 ช่วงเวลาที่นำเสนอเหมาะสม
- 9.8 ได้ประโยชน์จากการรับชมข่าว

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการเปิดรับชมรายการข่าวท้องถิ่น 8 ด้านย่อย แต่ละด้านของความคิดเห็นผันแปรเป็น 3 ระดับ คือ ดีมาก ให้ 3 คะแนน  
ดี ให้ 2 คะแนน  
ต้องปรับปรุง / น้อย ให้ 1 คะแนน

แล้วผู้วิจัยใช้เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criterion) แบ่งคะแนนออกเป็น 3 กลุ่ม แปลความเป็นความพึงพอใจ 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน 1-8 คะแนน	แปลความหมายว่า	มีความพึงพอใจน้อย
คะแนน 9-16 คะแนน	แปลความหมายว่า	มีความพึงพอใจปานกลาง
คะแนน 17-24 คะแนน	แปลความหมายว่า	มีความพึงพอใจมาก